

คำนำ

เงื่อนไขความพอใจในการเปิดรับสื่อในองค์กรชายแดน เป็นความพยายามที่จะค้นหาทางออกในการทำงานของเจ้าหน้าที่บุคลากรในมุมมองของการสื่อสาร เพื่อไขคำตอบการบริหารงานในองค์กร ซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มีการทำงานเป็นชุดปฏิบัติการทั้งในองค์การและการออกพื้นที่เพื่อตรวจจับผู้หลีกเลี่ยงและลักลอบหนีศุลกากร ประกอบกับทั้งงานศุลกากรตามด่านเป็นหน่วยงานที่อยู่ห่างไกลถึงชายแดน ทำให้แนวทางการศึกษาด้วยกรอบความคิดทางการสื่อสารในระดับองค์กร เป็นวิธีการที่น่าสนใจอีกแนวทางหนึ่งนอกเหนือจากแนวทางการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ

สำนักงานศุลกากรภูมิภาคที่ 4 เป็นเขตพื้นที่ทางศุลกากรที่สำคัญ เนื่องจากมีปริมาณการลักลอบขนของเถื่อนและสินค้าหนีภาษีสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสำนักงานศุลกากรภูมิภาคอื่น ๆ จนทำให้การลักลอบหนีศุลกากรกลายเป็นปัญหาที่คุ้นเคยสำหรับท้องถิ่นไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การค้าของหนีภาษีในขนาดใหญ่กลายเป็นข้ออ้างของความชอบธรรมทางการท่องเที่ยว ตลอดจนความเกรงใจที่จะเกิดผลกระทบกระเทือนกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นฐานนำเข้าสินค้าหนีภาษี กระทั่งทำให้การลักลอบหนีศุลกากรกลายเป็นขบวนการที่มีอิทธิพล เนื่องจากมีปริมาณการลักลอบหนีภาษีที่มาก และผู้มีส่วนร่วมในขบวนการดังกล่าวก็ล้วนเป็นผู้มีอิทธิพลในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ทั้งนี้ไม่รวมถึงพ่อค้าแม่ค้าที่มีจำนวนมากมาย การตอบโต้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ลักลอบหนีศุลกากรจึงมิใช่ปัญหาที่จะแก้ไขกันได้อย่างง่าย ๆ และลงตัวในระยะเวลาอันจำกัด

กลไกและวงจรทางการสื่อสารในองค์กรซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ช่วยประสานงานได้ในระดับหนึ่ง ดังผลงานการจับกุมผู้ลักลอบหนีศุลกากรได้เป็นมูลค่าที่สูงเมื่อเทียบกับสำนักงานในเขตอื่น แต่ความสำเร็จนี้เป็นความสำเร็จในระดับท้องถิ่นเท่านั้น ประสิทธิภาพของมันจะลดลงเมื่อมีปัญหารอบด้านมากกระทบกับวงจรการสื่อสารซึ่งทำให้การสื่อสารในองค์กรขาดความราบรื่นไป งานนี้อาจช่วยให้เข้าใจการทำงานของเจ้าหน้าที่บุคลากรในหน่วยงานที่มีลักษณะกึ่งเปิด (semi-open organization) ที่ต้องอาศัยข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมหรือประชาคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นองค์กรซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปถึงชายแดน ด้วยมุมมองหรือแนวทางการสื่อสารองค์การในแง่ของพฤติกรรมและการเลือกเปิดรับสื่อและความพึงพอใจในสื่อที่เปิดรับทั้งนี้พอสนองต่อการปฏิบัติราชการของตัวเจ้าหน้าที่

การนำเสนอในหนังสือเล่มนี้จะประกอบด้วย 6 บท โดยบทแรกเป็นบทนำที่ว่าด้วย เรื่องกระบวนการวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยและการค้นหาคำตอบ ในบทที่ 2 เป็น ส่วนที่ว่าด้วยสภาพของข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล สำหรับบทที่ 3 ถึงบทที่ 5 จะ เป็น การทดสอบสมมติฐาน โดยบทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5 จะเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ 1 สมมติฐานที่ 2 และสมมติฐานที่ 3 ตามลำดับ ในบทสุดท้ายเป็นการสรุปผลวิจัยพร้อมข้อ เสนอแนะ อย่างไรก็ตามบางส่วนของงานวิจัยอาจมีคำอธิบายสอดคล้องกับแบบจำลอง ทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบการสอนกระบวนการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาดัวย

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ สถาบันไทยคดีศึกษาที่ได้ให้เงินทุนอุดหนุนการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะบางประการ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บุคลากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย ทั้ง ๆ ที่งานวิจัยนี้กระทำด้วยความยากลำบากพอสมควรกับความพยายามที่จะเข้าไปสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด ทั้งในแง่กระบวนการปฏิบัติราชการและการลักลอบหนีศุลกากรด้วยวิธีการต่างๆจากผู้ลักลอบ ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าสามารถนำมาอธิบายประกอบกับงานวิจัยได้ โดยเฉพาะต้องขอขอบคุณ ดร.สมิทธา จิตตลดากรที่ช่วยประสานงานด้านเก็บข้อมูล และดร.พรพรรณ (ไชยประหาณี) วิทยากร ที่ได้กรุณาสละเวลาอ่านงานวิจัยโดยละเอียด รวมทั้งการให้คำวิจารณ์อันมีประโยชน์ยิ่ง

ดร.สุรพงษ์ โสภนะเสถียร

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์